

ABDULLA ŞAIQ VƏ ONUN “GÜLŞƏNİ-ƏDƏBİYYAT” KİTABI

Aynurə Əliyeva

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru

AMEA Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutu. Azərbaycan.

E-mail: amea.aliyeva@mail.ru

Annotasiya. XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatında özünəməxsus yer tutan Abdulla Şaiq Talibzadənin zəngin ədəbi irsi onun çoxşaxəli yaradıcılığının bariz nümunəsidir. Milli ideologiyamızın inkişafında özünəməxsus xidmətləri olan, bədii əsərləri, eləcə də elmi-pedaqoji fəaliyyəti ilə ömrünü xalqın maariflənməsinə həsr edən görkəmli ədib dərslik və kitablar nəşr etdirməklə, məktəblərimizin milli kitablarla təmin olunması istiqamətində boşluğu doldurmağa səy göstərmişdir.

Təqdim olunan məqalədə Abdulla Şaiqin 1910-cu ildə Bakıda fars dilində nəşr etdirdiyi “Gülşəni-ədəbiyyat” kitabından bəhs olunur. İbrətəməz hekayələr, təmsillər və şeirlərlə zəngin olan bu müntəxəbatda Abdulla Şaiq yaradıcılığının istiqamətlərindən biri olan tərəcəmə yaradıcılığı öz əksini tapmışdır.

Açar sözlər: Abdulla Şaiq, “Gülşəni-ədəbiyyat”, dərslik və kitablar, məktəb

Məqalə tarixçəsi: göndərilib – 06.09.2023; qəbul edilib – 19.09.2023

ABDULLA SHAIG AND HIS BOOK “GULSHANI-ADABIYYAT”

Aynura Aliyeva

Doctor of Philosophy in Philology

Institute of Manuscripts named after Muhammad Fuzuli of ANAS. Azerbaijan.

E-mail: amea.aliyeva@mail.ru

Annotation. The rich literary heritage of Abdulla Shaig Talibzadeh who has a unique place in the history of Azerbaijani literature of the XX century, is a clear example of his multifaceted creativity. He made an effort to fill the gap in the direction of providing our schools with national books by publishing his artistic works, which have unique merits in the development of our national ideology and with his scientific and pedagogical activities, he published beautiful literary textbook and books dedicated to the education of the people.

The presented article is about the book “Gulshani-adabiyyat” published in Persian language by Abdulla Shaig in 1910 in Baku. One of the directions of Abdulla Shaig's creativity, his translation activity is reflected in this book, which is rich in instructive stories, talks and poems.

Keywords: Abdulla Shaig, “Gulshani-adabiyyat”, textbook and books, school

Article history: received – 06.09.2023; accepted – 19.09.2023

Giriş / Introduction

*Mən də bu cəbhələrdə vuruşan əsgərəm,
Ana Vətən yolunda ölüm olsa gedərəm.*

Abdulla Şaiq

XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatı tarixinin tədqiqatçılarından olan Abdulla Şaiq dramaturq, nasir, şair, tərcüməçi, publisist, pedaqoq, ədəbi tənqidçi olmaqla yanaşı, Azərbaycan uşaq ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrindən biridir.

Abdulla Şaiq 1881-ci il fevral ayının 21-də Tiflisin Şeytanbazar məhəlləsində Axund Mustafa Süleyman oğlunun ailəsində dünyaya göz açmışdır. Abdulla Şaiqin əslən Borçalının Sarvan kəndindən olan valideynləri – Axund Mustafa Süleyman oğlu və Mehri xanım Tiflisə köçərək orada məskunlaşmışdılar. Ədibin atası dövrünün sayılıb-seçilən ruhani ziyalılarından biri idi. O, 1881-ci ilə qədər Tiflis şəhəri üzrə qazının müavini, sonra isə Qafqaz Şeyxülislamının müavini vəzifəsini icra etmişdi.

Abdulla Şaiq qardaşı Yusiflə birlikdə ilk təhsilinə 1889-cu ildə Tiflisdə müsəlman uşaqları üçün nəzərdə tutulmuş altısinifli şəhər müsəlman məktəbində başlamışdı. Bu məktəb yalnız dini təhsil vermirdi, onun tədris proqramı eyni zamanda rus-tatar (Azərbaycan) məktəblərinin layihəsinə uyğun idi. Bu səbəbdən burada Abdullanın atası Axund Mustafa ilə yanaşı, Qori Müəllimlər Seminariyasından dərslər dəyənələr də var idi.

Bu məktəbdə ibtidai təhsilini başa vurduqdan sonra Abdulla Şaiq ailəsi ilə bərabər Xorasana gedir. Burada o, qardaşı ilə birlikdə dini təhsil almağa başlayır. Onlar həmçinin dövrünün qabaqcıl ziyalılarından olan, əslən urmiyalı Yusif Ziyanın da məktəbində təhsil alırlar. Abdulla Şaiqin ədəbiyyata olan böyük marağının yaranmasında məhz bu məktəbdə aldığı təhsil və Yusif Ziyanın xüsusi rolu olmuşdur. Burada təlim fars dilində idi. Lakin Abdulla Şaiq Azərbaycan dili və ədəbiyyatını öyrənməyi daha vacib hesab edirdi. Müəllimi Abdullanın bu istəyini nəzərə alaraq, ona Azərbaycan dilinin sərf-nəhvindən dərslər verməyə başlayır. Şair ana dilini öyrənməklə yanaşı, rus və fars dillərini də böyük həvəslə öyrənirdi.

1899-cu ilin baharında anası və qardaşı Tiflisə qayıdır. Mirzə Yusifin məktəbində fars dili və ədəbiyyatı, fars və Azərbaycan dilinin sərf-nəhvi, məntiq, psixologiya və ümumi tarix fənlərinə yiyələnən və “məqsədi ədəbiyyatçı olmaq olan” [3, s.129] Abdulla Şaiq təhsilini tamamlamaq üçün Xorasanda qalır. 1900-cu ilin payızınadək Xorasanda qalan Abdulla Şaiq bununla bağlı xatirələrində yazır: “...Ərəb ədəbiyyatı və ərəb dilini də mükəmməl öyrənmək üçün burada qalmağa güclə izin almışdım... Mədrəsədə ərəb dilini öyrənmək məqsədilə bakılı Mirzə Əbdülkərimdən ərəb dilində məntiq, Molla Məhəmmədbağirdan isə poetikadan bəhs edən “Mütəvvəl”i oxudum” [3, s.129].

1900-cu ildə Tiflisə qayıdan Abdulla Şaiq bir müddət burada qaldıqdan sonra 1901-ci ildə Bakıya gəlir. Bakıda Tiflisdən tanıdığı Nəriman Nərimanovla görüşərək, müəllimlik etmək arzusunda olduğunu bildirir. Nərimanovun məsləhətindən sonra müəllimlik şəhadətnaməsi almaq üçün 1901-ci il 22 aprel tarixində imperator III Aleksandr adına Bakı Kişi Gimnaziyasında imtahan verərək 608 nömrəli şəhadətnaməyə əsasən orta məktəblərdə Azərbaycan dilinin tədrisi üçün “Ana dili” müəllimi hüququnu alır. Şəhadətnaməni imzalayan komissiya üzvü Nəriman Nərimanovun Abdulla Şaiqin müəllim kimi işə düzəlməsində də mühüm rolu olmuşdur. Beləliklə, boş yer olmadığına görə 5 noyabr 1901-ci ildə rus-tatar məktəblərində “ehtiyat müəllim” təyin olunan Abdulla Şaiq Sultan Məcid Qənizadənin müdir olduğu altısinifli şəhər məktəbində pedaqoji fəaliyyətə başlayır. Ehtiyat müəllim kimi elmi fəaliyyətə başlayan Abdulla Şaiq 1901-1906-cı illərdə bir neçə məktəbdə dərslər deyir. O, 1902-ci ilin sentyabrında Bakıda Azərbaycan maarifçisi Həbib bəy Mahmudbəyovun müdir olduğu altısinifli şəhər məktəbinin aşağı siniflərinə ana dili müəllimi təyin edilir. Azərbaycan dilinə ayrılmış dərslərin az olması səbəbindən Abdulla Şaiq imtahan verərək, şəriət müəllimi şəhadətnaməsini də alır. Dərslər az olduğuna görə, əlavə olaraq, “1903-cü ildən Sabuncuda altıillik məktəbdə də dərslər deməyə başlayan ədib ana dili və şəriətdən dərslər deyir. Bu illərdə görkəmli ədib və

maarif xadimləri Ə.Haqqverdiyev, H.Zərdabi, N.Vəzirov, H.Mahmudbəyov, S.S.Axundov, S.Hüseyn, Ə.Hüseynzadə, M.Ə.Sabir, M.Hadi, A.Səhhət, H.Cavid və başqaları ilə yaxından tanış olub dostlaşır” [1, s.8]. Abdulla Şaiq “1905-ci ildə Qafqaz Təhsil Dairəsi tərəfindən Bakı Progimnaziyasına sənət və ana dili müəllimi təyin edilir” [1, s.9].

1906-cı ildə Ana dilindən dərslər deməyə başladığı 7-ci rus-tatar məktəbində şagirdləri arasında Seyid Hüseyn, Cəfər Cabbarlı kimi görkəmli ədiblər də vardı. Abdulla Şaiq “1912-1920-ci illərdə Bakı realni məktəbində Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi işləmiş”, “1918-ci ildə ilk dəfə olaraq realni məktəbin nəzdində milli siniflər yaratmışdı” [1, s.54-55]. Belə ki, görkəmli ədib Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyəti dövründə məktəb və maarif yönümündəki işləri daha da canlandıraraq milli təhsilimizdə yeni bir cığır açmağa nail olmuşdu. O öz nüfuzu və gərgin əməyi sayəsində rəhbəri olduğu sinfi milliləşdirməyə nail olaraq XX əsrdə ilk anadilli məktəbin – “Nümunə məktəbi”nin təməlini qoymuşdu. “Çar Rusiyası öz ana dilini unutturmaq və yerli xalqı get-gedə ruslaşdırmaq siyasətini həyata keçirməyə çalışırdı.

Çarizmin yürütdüyü bu siyasətlə çarpışmaq, uşaqlarımıza öz ana dilini sevdirmək və savadlandırmaq üçün müxtəlif vasitələr düşüncüydüm. Hər sinifdə çar hökumətinin ana dili və ədəbiyyatımız haqqında yürütdüyü siyasətin iç üzünü açıb söyləməklə tələbələrdə milli şüur oyatmağa çalışırdım” [2, s.358], – deyən, qəlbi hər zaman vətən eşqi ilə döyünən Abdulla Şaiqın milli kadrların yetişdirilməsində böyük xidməti olan “Nümunə məktəbi” Azərbaycan orta təhsilində yeni bir başlanğıc idi.

Çoxşaxəli yaradıcılığı ilə ümumxalq məhəbbəti qazanan Abdulla Şaiq mütərəqqi fikirlərinə görə hər zaman şagirdləri və qabaqcıl fikirli maarif işçiləri arasında böyük hörmət və nüfuz sahibi olmuşdur. 1901-ci ildən pedaqoji fəaliyyətə başlayan və “ömrünün 35 ilini Azərbaycan maarifinin inkişafına həsr edən” [6, s.14] görkəmli ədibin – “Mənə: “Müəllimliyə sərf etdiyim vaxtı və enerjini öz ədəbi yaradıcılığına sərf etmiş olsaydın, bu gün sənin daha kamil bədii əsərlərin olardı”, – deyənlər çox olmuşdur. Ancaq mən bu gün yazıcılığımın ziyadə müəllimliyimlə iftixar edirəm” [2, s.361], – söyləməsi onun zəngin pedaqoji fəaliyyətinə və müəllimlik peşəsinə verdiyi yüksək dəyəərə işarədir.

Əsas hissə / Main Part

Abdulla Şaiqın pedaqoji fəaliyyətinin birinci mərhələsini əhatə edən 1901-1918-ci illər xalq maarifi sahəsində başlanmış böyük bir canlanma ilə müşayiət olunurdu. Bu dövrdə yaradılan maarif cəmiyyətləri içərisində “Nicat” cəmiyyəti öz fəaliyyəti ilə diqqəti cəlb edirdi. Bakı şəhərində ilk dəfə olaraq 1906-cı ilin 15-28 avqust tarixləri arasında və daha sonra 1907-ci ildə keçirilmiş Azərbaycan müəllimlərinin I və II qurultayları bu cəmiyyət tərəfindən təşkil olunmuşdu. Bakı quberniyasında müsəlmanlar arasında maarifin yayılması, imkansız, lakin istedadlı müsəlman tələbələrinin ibtidai, orta və ali təhsil almalarına yardım etmək, ana dili və ədəbiyyatı, həmçinin teatr sənətinin inkişafına xidmət göstərmək məqsədilə qurulmuş cəmiyyətin diqqət mərkəzində duran təxirəsalınmaz məsələlərdən biri də məktəblərin dərslər kitabları və vəsaitləri ilə təminatı idi. Təsədüfi deyil ki, “Nicat” cəmiyyətinin fəal üzvlərindən olan Ab-

dulla Şaiq həm zamanın tələbinə və maarifçilik hərəkatına uyğun olaraq, həm də Azərbaycan müəllimlərinin I və II qurultaylarında Ana dili və Əlifba dərsləklərinə qoyulan tələblərə əsasən, bu qurultaylardan az sonra bir-birinin ardınca dərsləklər çap etdirmişdi. Beləliklə, müəllimlik fəaliyyətindən savayı, həm də ilk dərslər kitablarının müəllifi kimi tanınan Abdulla Şaiq Azərbaycan dili və ədəbiyyatından xüsusi proqramlar, ibtidai, orta və ali məktəblər üçün dərslər kitabları da tərtib etmişdi. A.Şaiq görkəmli bir pedaqoq kimi məktəbdə oxuyan azərbaycanlı uşaqların doğma dilini yaxşı bilmələri üçün “yaradıcılığının müxtəlif mərhələlərində 11 adda ədəbiyyata, 4 adda Azərbaycan dilinin qrammatikasına dair dərslək hazırlamışdı” [6, s.9]. İstər bədii əsərləri, istərsə də elmi-pedaqoji fəaliyyəti ilə ömrünü gənc nəslin vətəninə layiq övlad kimi yetişdirilməsinə, onların təlim-tərbiyəsinə həsr edən görkəmli ədibin hazırladığı

dərslük və kitablar anadilli dərslüklərin yazılması və tərtib olunması istiqamətində mühüm addımlardan idi. Məktəblərimizin milli kitablarla təmin olunması istiqamətində boşluğu doldurmağa səy göstərən Abdulla Şaiq bəzilərinin müəllifi, bəzilərinin də həmmüəllifi olduğu “Əlifba”, “Uşaq gözlüyü”, “İkinci il”, “Gülşəni-ədəbiyyat”, “Gülzar”, “Milli qiraət kitabı”, “Müntəxəbat”, “Ədəbiyyat dərsləri”, “Türk çələngi”, “Türk ədəbiyyatı”, “Türkcə sərf-nəhv”, “Dördüncü il” və s. bu kimi dərslük və kitabları nəşr etdirməklə, məktəblərin milli ruhlu dərslüklərlə təmin edilməsində misilsiz xidmət göstərmişdir.

“Həyat vücuddursa, dil və ədəbiyyat onun qəlbidir” [2, s.183], – söyləyən A.Şaiqin ədəbi fəaliyyətə başladığı ilk illərdə xalq ədəbiyyatına, folklorə böyük marağı olmuşdur. Uşaq psixologiyasına, onun maraq dairəsinə yaxşı bələd olan, klassik uşaq ədəbiyyatımızın bir çox yaddaqalan nümunələrini yaratmaqla A.Şaiq XX əsr Azərbaycan uşaq ədəbiyyatının inkişafında müstəsna rol oynamışdır. Böyük sənətkar yaradıcılığına tərcümə və qəzəl yazmaqla başlasada, mətbuat səhifələrində ilk dəfə olaraq uşaqlar üçün yazdığı “Laylay” adlı şeiri ilə görünməsi onun uşaqlara qarşı olan böyük sevgi, qayğı və istəyinin təzahürüdür. Onun “Xoruz”, “Keçi”, “Uşaq və dovşan”, “Uşaq və buz”, “Bənövşə”, “Payız”, “Tülkü həccə gedir”, “Tıq-tıq xanım”, “Yaxşı arxa”, “Şələquyruq” və s. kimi şeirləri, hekayələri indi də uşaqlar tərəfindən maraqla qarşılıdır.

“Həqiqəti hər şeydən uca tutan, daima həqiqət axtaran, tərəqqi və yüksəliş yolunda fədakarcasına çalışan” [5, s.VI] Abdulla Şaiqin çoxşaxəli yaradıcılığı ilə yanaşı, onun təhsil və məktəb işləri ilə məşğul olması, müxtəlif dərslük və dərslük proqramları hazırlaması, uşaqlar üçün bağça açmaq, kitabxana yaratmaq, kasıb uşaqların pulsuz oxuması üçün yolların araşdırılması istiqamətində çalışmaları Azərbaycan maarifinin inkişafı yolunda ideallarının reallaşmasına can atan böyük mütəfəkkirin fədakarlığının təəcəssümüdür.

Abdulla Şaiqin çoxşaxəli yaradıcılığının istiqamətlərindən biri də tərcümə yaradıcılığıdır. Yazıcının ərəb, fars və rus dillərini mükəmməl şəkildə bilməsi ona Avropa və Şərq ədəbiyyatı

nümunələrini ana dilimizə çevirmə imkanı vermişdir. Görkəmli ədibin fars dilindən tərcümələri sırasında Nizami Gəncəvinin “İskəndərnamə” poemasının “Şərəfnamə” hissəsi, Cəlaləddin Ruminin “Məsnəvi” əsərindən “İbrət və müqabilə, yaxud ümmətlər ixtilafı”, Firdovsinin “Şahnamə”sindən “Qubad ilə Məzdəkin dastanı və Qubadın Məzdəkin dinini qəbul etməsi” hissəsi vardır. Avropa ədəbiyyatından Q.Hauptmanın “Toxucular”, A.Bartonun “Pinti qız”, V.Şekspirin “Maqbet”, D.Defonun “Robinzon Kruzonun macəraları”, C.Sviftin “Qulliver liliputlarda” əsərlərinin tərcümələri ilə yanaşı, daha sənətkarın rus klassiklərindən L.N.Tolstoy, A.S.Puşkin, İ.A.Krilyov, M.Y.Lermontov, M.Qorki, K.İ.Çukovski, N.A.Nekrasovun əsərlərindən tərcümə etdiyi nümunələr də kifayət qədərdir. Bu sırada uşaq ədəbiyyatının dilimizə çevrilməsinə üstünlük verən Abdulla Şaiq İ.A.Krilyov yaradıcılığından tərcümələrinə xüsusi yer ayırmışdır. Görkəmli ədib Krilyovun “Yarpaqlar və köklər”, “Qurd və pişik”, “Çibin və arı”, “Meymun və gözlük”, “Eşşək və bülbül”, “Qurd və durna” və başqa təmsillərini dilimizə çevirmişdir. Dünya ədəbiyyatı ilə yaxşı tanış olan, doğma xalqının məsnəvi inkişafında və Azərbaycan ədəbiyyatının daha da tərəqqi etməsində tərcümənin roluna ciddi əhəmiyyət verən A.Şaiqin “əlli ildən artıq davam etmiş mütərcimlik fəaliyyətinin bəhrələri ayrı-ayrı vaxtlarda onun külliyyatlarında, dərslüklərində, habelə qəzet və jurnal səhifələrində çap olunmuşdur” [4, s.85].

Ömrünü xalqın maariflənməsinə həsr edən Abdulla Şaiqin tərcümələrinin daxil olduğu dərslüklərin içərisində diqqət çəkənlərdən biri də “Gülşəni-ədəbiyyat” (“Ədəbiyyat bağçası”) kitabıdır. Hicri 1327, miladi 1910-cu ildə Bakıda Orucov qardaşları mətbəəsində fars dilində nəşr etdirdiyi “Gülşəni-ədəbiyyat” dərslüyinə özünün fars dilində yazdığı və tərcümə etdiyi şeirləri daxil etmişdir. Abdulla Şaiq ibrətamiz hekayələr, təmsillər, şeirlərlə zəngin olan bu kitabı haqqında yazır: “1910-cu ildə fars dilində yazdığım “Gülşəni-ədəbiyyat” dərslüyində Krilyovdan tərcümə etdiyim “Qurd və Pişik”, “İki öküz”, “Meymun və gözlük”, “Qarğa və pendir” təmsillərini vermişəm. Ancaq farscaya birinci tərcümə etdiyim “Sazəndələr” təmsilini

çox axtardım, tapılmadı” [3, s.102]. Şairin hələ Xorasanda yaşayarkən, gənclik illərində etdiyi bədii tərcümələrin ilk dəfə olaraq burada verilməsini dərsliyin müsbət cəhətlərindən biri kimi göstərə bilərik. Belə ki, Abdulla Şaiqin yalnız öz doğma dilində deyil, mükəmməl şəkildə bildiyi fars dilində də uşaqlar üçün kitab tərtib etməsi onun yüksək bilik və bacarığından xəbər verir.

AMEA Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunda “Gülşəni-ədəbiyyat” kitabının X-968, XII-526, XV-273 və XVI-576 şifrəsi altında dörd ədəd çap nüsxəsi mühafizə edilir. Yuxarı siniflərdə təhsil alan şagirdlər üçün nəzərdə tutulmuş bu müntəxəbata Sədi Şirazin “Gülüstən”, “Bustan” və digər əsərlərindən seçmələr, Şerqin böyük şairlərindən Mövlana Cəlaləddin Rumi, Cənnəti İsfahani, Qaani Şiraziyə məxsus şeirlər, Jan de Lafonten, L.N.Tolstoy, K.Uşinskiyə məxsus təmsillərdən, həmçinin “Kəlilə və Dimnə”dən edilmiş iqtibaslar, Abdulla Şaiqin rus təmsilçisi İ.İ.Dmitriyevin, İ.A.Krıllovun təmsillərindən tərcümə etdiyi nümunələr də daxil edilmişdir. Əvvəli “Gülüstən”

əsərindən bir parça ilə başlanan “Gülşəni-ədəbiyyat” kitabının sonluğu da əsərlərindən çoxlu nümunələr gətirilən Sədi Şirazi haqqında kiçik bir məlumatla tamamlanır.

Şairin müntəxəbata daxil etdiyi nümunələrə İ.İ.Dmitriyevin “Нищий и собака” (“Dilənçi və it”), L.N.Tolstoyun “Старый дед и внучек” (“Baba və nəvə”), “Олень и лев” (“Maral və şir”), K.Uşinskiyin “Гусь и журавль” (“Qaz və durna”), İ.A.Krıllovun “Мышь и крыса” (“Siçan və siçovul”), “Волк и журавль” (“Canavar və durna”), “Мартышка и очки” (“Meymun və eynək”) və s. tərcümələri ilə yanaşı, bir çox Osmanlı və Azərbaycan şairinin “Dəmlər o dəmlər idi zaman ol zaman idi” rədifli qələmə aldıkları şeirin “Keçmişdən ibrət” adlı farsca variantını misal göstərə bilərik.

Sonda diqqət çəkmək istədiyimiz bir məqam da bundan ibarətdir ki, kitabın Azərbaycan dilinə tərcüməsində müntəxəbatın bədiiyini qismən də olsa, saxlamaq üçün müəlliflik hüququ qorunmaqla, Həsənəliyə xan Qaradaği, Məmmədəyə Soltan, Mir Mehdi Seyidzadənin də tərcümələrindən istifadə edilmişdir.

Nəticə / Conclusion

Pedaqoji, bədii, elmi bacarığı ilə Azərbaycan ədəbiyyatı tarixində layiqli yer tutan, millətin tərəqqi və fəaliyyətinin başlıca amilini elm və əxlaqda gören Abdulla Şaiqin ərsəyə gətirdiyi digər kitab və dərslikləri kimi, “Gülşəni-ədəbiyyat” kitabının da gənc nəslin təlim-tərbiyə-

sində böyük rolu olmuşdur. Bu baxımdan həcmcə kiçik olsa da, “Gülşəni-ədəbiyyat” uşaqlara, gənc nəsle ibrətamiz fikirləri, əxlaqimənəvi dəyərləri aşılaman bədii nümunələrindən ibarət olan bir mənbə kimi dəyərləndirilə bilər.

Ədəbiyyat / References

1. Abdulla Şaiq (Abdulla Axund Mustafə oğlu Talıbzadə). Bibliografiya (tərt. ed.: N.Tahirova, L.Qafarova, T.Əzizova; ixt. red. və burax. məsul: Ş.Qəmbərova; red.: G.Səfəraliyeva). – Bakı: F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası, 2016.
2. Abdulla Şaiq. Əsərləri. Xatirələr. 5 cildə, V cild. Məktublar (tərtib və qeydlər: Kamal Talıbzadə). – Bakı: Yazıçı, 1978.
3. Abdulla Şaiq. Xatirələrim. – Bakı: Gənclik, 1973.
4. Xəlilova, T. Abdulla Şaiqin tərcümə yaradıcılığı (Rus ədəbiyyatından tərcümələr təmsalında). – Bakı: Yazıçı, 1982.
5. İbrahimov, M. Abdulla Şaiqin yaradıcılığı və realizminin bəzi xüsusiyyətləri haqqında // Abdulla Şaiq. Əsərləri. 5 cildə: I cild. Hekayələr, povest və romanlar (tərtib edən və qeydlər: Kamal Talıbzadə). – Bakı: Azərənəşr, 1966.
6. Mürşüdlü, M. Abdulla Şaiq Talıbzadənin pedaqoji fəaliyyəti və onun “Nümunə məktəbi”nin təlimin yeni məzmununda qurulmasında rolu. – Bakı: Heroqlif, 2017.

АБДУЛЛА ШАИГ И ЕГО КНИГА «ГЮЛЬШАНИ-АДАБИЯТ»

Айнура Алиева

Доктор философии по филологии

Институт рукописей НАНА имени Мухаммеда Физули. Азербайджан.

E-mail: amea.aliyeva@mail.ru

Резюме. Богатое литературное наследие Абдуллы Шаига Талыбзаде, занимающего уникальное место в истории азербайджанской литературы XX века, является ярким примером его многогранного творчества. Выдающийся писатель, посвятивший свою жизнь просвещению народа и имевший уникальные заслуги в развитии нашей национальной идеологии, своими художественными произведениями и своей научно-педагогической деятельностью пытался восполнить пробел в направлении обеспечения наших школ национальными книгами, издавая книги и учебники на родном языке.

В представленной статье рассказывается о книге «Гюльшани-адабият», изданной Абдуллой Шаигом на персидском языке в Баку в 1910 году. Этот сборник, богатый поучительными рассказами, сказками и стихами, отражает одно из направлений творчества Абдуллы Шаига – его переводческое творчество.

Ключевые слова: Абдулла Шаиг, «Гюльшани-адабият», учебник и книги, школа